

Standardy Ochrony Małoletnich

LITURGICZNA SŁUŻBA OŁTARZA DIECEZJI TARNOWSKIEJ

Preambuła

Liturgiczna Służba Ołtarza (w skrócie LSO) to wspólnota działająca na terenie diecezji tarnowskiej której założeniem jest objęcie opieką duszpasterską i jednocześnie głęboką formacją chrześcijańską chłopców ze szkół podstawowych i średnich.

Ideą przewodnią wspólnoty LSO jest szeroki oraz harmonijny rozwój osobowości ludzkiej i chrześcijańskiej poprzez przekazywanie jej członkiniom odpowiednich treści i przeżyć uwzględniających ich potrzeby psychiczne, emocjonalne i duchowe a także poprzez inspirowanie do działania - tak dla dobra swojego, wspólnotowego jak dla dobra parafii w ramach których działają poszczególne grupy.

Poszczególne grupy LSO działają w ramach parafialnego oraz diecezjalnego duszpasterstwa dzieci i młodzieży, posiadają jednocześnie swoją specyfikę i program działania.

Wszystkie osoby zaangażowane w działanie grup LSO i ich formację - zarówno duchowne jak i świeckie, podejmują powierzone im zadania zgodnie z przepisami powszechnie i wewnętrznie obowiązującego prawa, nauką wiary katolickiej oraz w zgodzie z sumieniem i posiadanym przygotowaniem.

Rozdział 1. Postanowienia ogólne

§ 1.

1. W Liturgicznej Służbie Ołtarza Diecezji Tarnowskiej zostały ustanowione i wprowadzone w życie Standardy Ochrony Małoletnich, które określają:
 - a. zasady bezpiecznej rekrutacji personelu;
 - b. zasady zapewniające bezpieczne relacje między małoletnim a personelem Liturgicznej Służby Ołtarza Diecezji Tarnowskiej lub organizatora, a w szczególności zachowania niedozwolone wobec małoletnich;
 - c. wymogi dotyczące bezpiecznych relacji między małoletnimi, a w szczególności zachowania niedozwolone;
 - d. zasady i procedurę podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego oraz ustalania planu wsparcia małoletniego po ujawnieniu krzywdzenia;
 - e. procedury i osoby odpowiedzialne za składanie zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę małoletniego lub zawiadamianie sądu opiekuńczego oraz w przypadku instytucji, które posiadają takie uprawnienia, osoby odpowiedzialne za wszczynanie procedury „Niebieskie Karty”;
 - f. zakres zadań poszczególnych członków personelu w przypadku podejrzenia lub uzyskania informacji, że dziecko jest krzywdzone;
 - g. zasady przygotowania personelu do stosowania standardów ochrony małoletnich, szkolenia i udzielania dalszego wsparcia;

- h. osoby odpowiedzialne za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających małoletniemu i udzielenie mu wsparcia;
- i. sposób dokumentowania i zasady przechowywania ujawnionych lub zgłoszonych incydentów lub zdarzeń zagrażających dobru małoletniego.
- j. zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do sieci Internet;
- k. zasady ochrony wizerunków i danych osobowych małoletnich;
- l. zasady przeglądu i aktualizacji Standardów.

§ 2.

1. Ilekroć w niniejszych Standardach jest mowa bez bliższego określenia o:
 - 1) **dziecku lub małoletnim** – należy rozumieć przez to osoby do ukończenia 18 roku życia (zarówno dziewczęta jak i chłopców), przy czym należy uwzględnić w odniesieniu do ww. osób również klasyfikację prawną, zgodnie z którą:
 - a. w zakresie postępowania dotyczącego zapobiegania i zwalczania demoralizacji, osoba która nie ukończyła 18 lat określana jest jako osoba nieletnia,
 - b. w zakresie postępowania o czyny karalne małoletni jest to osoba, która dopuściła się takiego czynu po ukończeniu 13 lat, a przed ukończeniem lat 17,
 - c. w zakresie wykonywania środków wychowawczych lub poprawczych małoletnim jest osoba, względem której takie środki zostały orzeczone (choćby ukończyła ona 18 lat), nie dłużej jednak niż do osiągnięcia wieku 21 lat.
 - 2) **wolontariuszu** - należy przez to rozumieć wyłącznie osobę w wieku powyżej 13 roku życia, przy czym mowę z wolontariuszem w wieku poniżej 18 roku życia zawiera się za uprzednią zgodą jego rodzica;
 - 3) **rodzicach** – rozumie się przez to także opiekunów prawnych oraz inne osoby, którym sąd powierzył sprawowanie opieki nad dzieckiem;
 - 4) **opiekunie** – należy rozumieć przez to opiekuna prawnego w rozumieniu art. 145-177 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy;
 - 5) **osobie najbliższej wychowankowi** – należy przez to rozumieć osobę wstępną: matkę, ojca, babcię, dziadka; rodzeństwo: siostrę, brata, w tym rodzeństwo przyrodnie, a także inne osoby pozostające we wspólnym gospodarstwie, a w przypadku jej braku – osobę pełnoletnią wskazaną przez małoletniego;
 - 6) **personelu** – należy rozumieć przez to wszystkie osoby, świeckie i duchowne, zatrudnione na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej lub podejmujące obowiązki na zasadach wolontariatu, w tym wychowawcę i kierownika wyjazdu lub inne funkcje na zasadzie specjalisty czy eksperta;
 - 7) **pracowniku lub współpracowniku** - rozumie się przez to każdą osobę zatrudnioną na podstawie umowy o pracę lub umowy zlecenia, a także stażystę, wolontariusza i praktykanta;
 - 8) **proboszczu** – rozumie się przez mianowanego przez biskupa, duszpasterza i zarządcy parafii.
 - 9) **organizatorze** – rozumie się przez to innych niż LSO Diecezji Tarnowskiej organizatorów w zakresie działalności związanej z wychowaniem, edukacją,

- wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi;
- 10) **kapłanie** – należy przez to rozumieć osobę, która spełnia w imieniu wspólnoty religijnej funkcje kultowe i rytualne;
 - 11) **księdzu** – rozumie się przez to duchownego chrześcijańskiego posiadającego święcenia kapłańskie;
 - 12) **zgodzie opiekuna małoletniego** – należy przez to rozumieć zgodę co najmniej jednego z rodziców małoletniego. Jednak w przypadku braku porozumienia między opiekunami małoletniego należy poinformować ich o konieczności rozstrzygnięcia sprawy przez sąd rodzinny;
 - 13) **krzywdzeniu małoletniego** – należy przez to rozumieć popełnienie czynu zabronionego lub czynu karalnego na szkodę małoletniego przez jakąkolwiek osobę, w tym pracownika lub zagrożenie dobra małoletniego, w tym jego zaniechanie;
 - 14) **przemocy fizycznej** – należy przez to rozumieć celowe uszkodzenie ciała, zadawanie bólu lub groźba uszkodzenia ciała. Skutkiem przemocy fizycznej mogą być m. in. złamania, siniaki, rany cięte, poparzenia, obrażenia wewnętrzne. Przemoc fizyczna powoduje lub może spowodować utratę zdrowia bądź też zagrażać życiu;
 - 15) **przemocy duchowej** – należy przez to rozumieć odwoływanie się do przekonań religijnych i wiary osoby w celu wyrządzenia jej szkody. Może mieć negatywny wpływ na duchowość osoby poszkodowanej, zwłaszcza gdy dopuszcza się jej osoba posiadająca duchowy autorytet i zaufanie w Kościele;
 - 16) **przemocy emocjonalnej** – należy przez to rozumieć powtarzające się poniżanie, upokarzanie i ośmieszanie małoletniego, nieustanna krytyka, wciąganie małoletniego w konflikt osób dorosłych, manipulowanie nim, brak odpowiedniego wsparcia, stawianie małoletniemu wymagań i oczekiwań, którym nie jest on w stanie sprostać;
 - 17) **przemocy seksualnej** – rozumie się przez to angażowanie małoletniego w aktywność seksualną przez osobę dorosłą, w tym wykorzystywanie seksualne, które odnosi się do zachowań z kontaktem fizycznym (np. dotykanie małoletniego, współżycie z małoletnim) oraz zachowania bez kontaktu fizycznego (np. pokazywanie małoletniemu materiałów pornograficznych, podglądanie, ekshibicjonizm). Przemoc ta może być jednorazowym incydem lub powtarzać się przez dłuższy czas;
 - 18) **przemocy rówieśniczej (bullying)** – rozumie się przez to zjawisko polegające na agresywnym i celowym dręczeniu, nękaniu czy prześladowaniu jednego lub kilku uczestników duszpasterstwa przez innych, w celu wywarcia na nich presji lub zadawania cierpienia
 - 19) **przemocy ekonomicznej** – rozumie się przez to niezapewnianie odpowiednich warunków do rozwoju dziecka, m.in. odpowiedniego odżywiania, ubrania, potrzeb edukacyjnych czy schronienia, w ramach środków dostępnych rodzicom lub opiekunom. Jest to jedna z form zaniechania;
 - 20) **zaniechaniu** – rozumie się przez to niezaspokajanie podstawowych potrzeb

materialnych i emocjonalnych małoletniego przez rodzica lub opiekuna prawnego, niezapewnienie mu odpowiedniego jedzenia, ubrań, schronienia, opieki medycznej, bezpieczeństwa, braku dozoru nad wypełnianiem obowiązku szkolnego;

- 21) **danych osobowych małoletniego** – należy przez to rozumieć wszelkie informacje umożliwiające identyfikację małoletniego;
- 22) **osobie odpowiedzialnej za Internet** – należy przez to rozumieć wyznaczoną przez Opiekunów Diecezjalnych LSO Diecezji Tarnowskiej osobę sprawującą nadzór nad korzystaniem z Internetu przez małoletnich w czasie rekolekcji, wyjazdów wakacyjnych oraz nad bezpieczeństwem małoletnich w Internecie;
- 23) **Kodeksie karnym lub kk** – należy przez to rozumieć ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny;
- 24) **Kodeksie postępowania karnego lub kpk** - należy przez to rozumieć ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego;
- 25) **Kodeksie postępowania cywilnego lub kpc** - należy przez to rozumieć ustawę z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego;
- 26) **Ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej** - należy przez to rozumieć ustawę z dnia z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

§ 3.

1. Standardy ochrony małoletnich zostały opracowane w dwu wersjach tj. zupełnej oraz skróconej – przeznaczonej dla małoletnich.
2. Standardy są szeroko promowane wśród personelu i małoletnich. Zamieszcza się na stronie internetowej LSO Diecezji Tarnowskiej.

§ 4.

1. Liturgiczna Służba Ołtarza Diecezji Tarnowskiej zapewnia personelowi podstawową edukację w zakresie ochrony małoletnich przed krzywdzeniem i pomocy małoletnim w sytuacjach zagrożenia.
2. Za przygotowanie merytoryczne personelu do stosowania Standardów, w tym za organizację spotkań szkoleniowych, odpowiada Opiekun Diecezjalny LSO Diecezji Tarnowskiej.
3. Spotkania szkoleniowe z zakresu ochrony małoletnich przed krzywdzeniem, w tym zwłaszcza stosowania Standardów Ochrony Małoletnich i zasad dokumentowania czynności, przeprowadza się w miarę potrzeb, jednak nie rzadziej niż raz na dwa lata.

Rozdział 2

Zasady bezpiecznej rekrutacji personelu

§5.

1. Za odpowiedni dobór osób prowadzących zajęcia w ramach parafialnych grup LSO odpowiada proboszcz parafii, do której przynależy dana grupa, zgodnie ze standardami ochrony małoletnich przyjętymi i obowiązującymi w danej parafii.

2. Za dobór osób prowadzących zajęcia na szczeblu diecezjalnym (oazy LSO, warsztaty diecezjalne, kursy formacyjne) odpowiada Opiekun Diecezjalny LSO.
3. Opiekun Diecezjalny LSO Diecezji Tarnowskiej przed nawiązaniem z osobą stosunku pracy lub przed dopuszczeniem osoby do innej działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi, zobowiązany jest do uzyskania informacji, czy dane tej osoby są zamieszczone w Rejestrze z dostępem ograniczonym lub Rejestrze osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 wydała postanowienie o wpisie w Rejestr. Informacje te utrwała się w formie wydruku i załącza do akt osobowych pracownika lub analogicznej dokumentacji dotyczącej wolontariusza czy osoby zatrudnionej w oparciu o umowę cywilnoprawną.
4. Od kandydata na pracownika lub innej osoby dopuszczonej do działalności na rzecz małoletnich, Opiekun Diecezjalny LSO Diecezji Tarnowskiej pobiera informację z Krajowego Rejestru Karnego o niekaralności w zakresie przestępstw określonych w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 198a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii lub za odpowiadające tym przestępstwom czyny zabronione określone w przepisach prawa obcego.
5. Jeżeli kandydat na pracownika lub innej osoby dopuszczonej do działalności na rzecz małoletnich posiada obywatelstwo inne niż polskie wówczas powinien przedłożyć również informację z rejestru karnego państwa, którego jest obywatelem, uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z małoletnimi, bądź informację z rejestru karnego, jeżeli prawo tego państwa nie przewiduje wydawania informacji dla wyżej wymienionych celów.
6. Opiekun Diecezjalny LSO Diecezji Tarnowskiej pobiera od kandydata na pracownika lub innej osoby dopuszczonej do działalności na rzecz małoletnich oświadczenie o państwie/państwach innych niż Rzeczypospolita Polska, w których kandydat zamieszkiwał w ostatnich 20 latach. Kandydat składa takie oświadczenie pod rygorem odpowiedzialności karnej.
7. Jeżeli prawo państwa, z którego ma być przedłożona informacja o niekaralności nie przewiduje wydawania takiej informacji lub nie prowadzi rejestru karnego, wówczas kandydat składa, pod rygorem odpowiedzialności karnej, oświadczenie o tym fakcie wraz z oświadczeniem, że nie był prawomocnie skazany oraz nie wydano wobec niego innego orzeczenia, w którym stwierdzono, iż dopuścił się takich czynów zabronionych, oraz że nie ma obowiązku wynikającego z orzeczenia sądu, innego uprawnionego organu lub ustawy, stosowania się do zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi.
8. Do oświadczeń składanych pod rygorem odpowiedzialności karnej dołącza się klauzulę następującej treści: *Jestem świadomy/a odpowiedzialności karnej za złożenie*

fałszywego oświadczenia. Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

9. Oświadczenia dotyczące obywatelstwa/obywatelstw oraz zamieszkiwania w ciągu 20 lat oraz oświadczenia o niekaralności oraz o toczących się postępowaniach przygotowawczych, sądowych i dyscyplinarnych stanowi **załącznik nr 1 do niniejszych Standardów**.

10. W sytuacji podejmowania przez LSO Diecezji Tarnowskiej współpracy z organizatorem w zakresie działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi to na organizatorze ciąży obowiązek zapewnienia bezpiecznej rekrutacji pracowników (personelu) poprzez zastosowanie procedur określonych w ust.1-7.

11. Zastosowanie bezpiecznej rekrutacji personelu poprzez zastosowanie procedur określonych w ust.1-7 organizator potwierdza stosownym pisemnym oświadczeniem przedłożonym Opiekunowi Diecezjalnemu LSO Diecezji Tarnowskiej.

12. Za realizację obowiązku, o którym mowa w ust. 1-7 odpowiada Diecezjalny Opiekun LSO Diecezji Tarnowskiej, który może upoważnić do tego inną osobę.

Rozdział 3

Zasady zapewniające bezpieczne relacje między małoletnim a personelem, a w szczególności zachowania niedozwolone wobec małoletnich

§ 6.

1. Zajęcia z grupami LSO i bezpośrednią opiekę nad nimi podejmują zwyczajnie osoby pełnoletnie wybrane do tego w parafii przez proboszcza czy też przez Diecezjalnego Opiekuna LSO, przy zachowaniu zasad bezpiecznej rekrutacji personelu. Ze względu na specyfikę wspólnoty LSO zajęcia z grupami można powierzyć również odpowiednio przygotowanym osobom niepełnoletnim, ale tylko po odpowiedniej formacji (Diecezjalny Kurs dla Ceremoniarza i Animatora Liturgicznego) oraz tylko i wyłącznie pod nadzorem i opieką pełnoletniego opiekuna grupy.

2. Personel utrzymuje profesjonalne relacje z małoletnimi, uwzględniając indywidualne potrzeby i godność dziecka.

3. Personel obowiązany jest do podejmowania działań jednoznacznych i zrozumiałych dla małoletniego. Postępowanie personelu nie powinno budzić wątpliwości co do intencji i celu, który kieruje osobą dorosłą. Komunikacja z małoletnimi powinna być przejrzysta, tak żeby uniknąć błędnej interpretacji zachowania.

4. Za nieakceptowalne uznaje się faworyzowanie, stosowanie przez personel kar cielesnych, a także jakiegokolwiek zachowania, które można odczytać jako znęcanie się lub dokuczanie, zarówno ze strony dorosłych jak i samych małoletnich.

5. Personel odnosi się do małoletniego z szacunkiem i używa języka pozbawionego ocen, etykiet, dostosowanego do poziomu rozwoju dziecka.

§ 7.

1. Niedozwolone są następujące zachowania członków personelu i organizatorów wobec małych:

- 1) wszelkie zachowania, które zawstydzają, upokarzają, deprecjonują lub poniżają;
- 2) wszelkie zachowania, które mają znamiona innych form przemocy psychicznej, fizycznej lub wykorzystywania seksualnego;
- 3) niestosowny kontakt fizyczny z małym, naruszający godność. Dopuszczalny kontakt fizyczny powinien być w naturalny sposób związany z zabawą, pomocą małemu w czynnościach higienicznych, koniecznością zapewnienia dziecku bezpieczeństwa, potrzebą uspokojenia dziecka;
- 4) nawiązywanie z dzieckiem relacji o charakterze seksualnym, zachowywanie się wobec niego w sposób seksualnie prowokacyjny, a także goszczenie dziecka w prywatnym pokoju;
- 5) częstowanie małych tytoniem, alkoholem i innymi substancjami psychoaktywnymi, posiadania środków niedozwolonych przez prawo. Nie wolno również tolerować ich posiadania oraz zażywania przez osoby małe;
- 6) skracanie dystansu przez przechodzenie na „ty” kapłana z osobą małą;
- 7) wypowiedanie treści i żartów o podtekście seksualnym w obecności małych. Zabronione jest prezentowanie małemu treści obscenicznych, erotycznych, pornograficznych lub mających podtekst seksualny, zawierających sceny brutalnej przemocy, bądź nieodpowiednich do wieku i wrażliwości odbiorców w jakikolwiek sposób i za pomocą jakiegokolwiek urządzenia.

2. W prywatne życie małego wolno ingerować tylko w takim wymiarze, w jakim wymaga tego konkretny problem. Niedopuszczalne są wszelkiego rodzaju nadużycia duchowe, zwłaszcza w obszarze spowiedzi i poradnictwa duchowego.

3. W przypadku konieczności podjęcia rozmów na temat seksualności należy wykazać się delikatnością i roztropnie rozemnić, czy takiej rozmowy nie powinien przeprowadzić specjalista.

§ 8.

1. Personel i organizator są zobowiązani do szacunku dla integralności i nietykalności cielesnej małego, jego intymności i prywatności.

2. Jakakolwiek forma kontaktu dotykowego z małym powinna wynikać z roztropności i rozwagi. Zawsze właściwym jest zapytanie małego o pozwolenie na nawet najdrobniejszy kontakt fizyczny.

3. Właściwym zachowaniem respektującym nietykalność małego jest:

- 1) poklepanie po ramionach lub plecach;
- 2) uścisk dłoni lub „danie sobie piątki”;
- 3) delikatne objęcie na powitanie;
- 4) dotykanie rąk, ramion czy barków;
- 5) werbalne pochwalenie;
- 6) trzymanie się za ręce w czasie zabawy czy dla uspokojenia małego w sytuacji wzburzenia emocjonalnego;
- 7) trzymanie za ręce dzieci w czasie spaceru;

8) siadanie w pobliżu małych dzieci.

§ 9.

1. Niewłaściwym zachowaniem i nadużyciem wobec nietykalności małoletniego są:
 - 1) wszelkie formy okazywania niechcianej czułości;
 - 2) pełne i mocne uściski i objęcia, tzw. „niedźwiadki”;
 - 3) dotykanie piersi, pośladków i okolic intymnych;
 - 4) klepanie w uda lub kolana;
 - 5) łaskotanie lub „mocowanie się” w silnym objęciu;
 - 6) obejmowanie młodocianego, stojąc za jego plecami;
 - 7) masaże;
 - 8) całowanie, w szczególności w usta;
 - 9) kładzenie się albo spanie obok małoletniego;
 - 10) okazywanie czułości w miejscach wyizolowanych, np. łazienki, ubikacje, prywatne pokoje;
 - 11) komplementowanie odnoszące się do rozwoju fizycznego.

§ 10.

1. Organizacja spotkań formacyjnych, rekolekcji itp. powinna być prowadzona z zachowaniem zasady transparentności. Każdorazowo należy zapoznać rodziców lub opiekunów prawnych małoletnich z harmonogramem prowadzonych spotkań, odebrać od rodziców bądź opiekunów prawnych zgodę w formie pisemnej na udział w spotkaniach, zapoznać rodziców lub opiekunów prawnych z zasadami odbioru małoletnich ze spotkań bądź rekolekcji oraz zasadami komunikacji elektronicznej z małoletnimi.
2. Na udział w wyjazdach grupowych małoletnich należy uzyskać pisemną zgodę rodziców lub opiekunów prawnych, po uprzednim zapoznaniu ich z ramowym planem działania i zasadami jego organizacji (regulaminem).
3. Podczas wyjazdów opiekunowie małoletnich nie powinni nocować w tym samym pomieszczeniu co podopieczni. W sytuacji szczególnej, wymagającej od członka personelu pozostania w nocy w pomieszczeniu z wychowankiem, powinien on o tym fakcie zawiadomić inną osobę dorosłą, a zwłaszcza Opiekuna Diecezjalnego LSO Diecezji Tarnowskiej lub kierownika wypoczynku oraz, jeśli to możliwe, rodzica lub opiekuna prawnego małoletniego. Jeśli wyjazd przewiduje noclegi zbiorowe organizator zawiera informację na ten temat w regulaminie.
4. Szczególnie zadbać należy o ochronę małoletnich w toaletach, łazienkach, przebieralniach czy szatniach.

Rozdział 4

Wymogi dotyczące bezpiecznych relacji między małoletnimi, a w szczególności zachowania niedozwolone

§ 11.

1. Określa się poniższe zasady bezpiecznych relacji między małoletnimi:

- 1) Małoletni akceptują i szanują siebie nawzajem, uznając prawo innych do odmienności i zachowania tożsamości ze względu na: pochodzenie, status ekonomiczny, cechy rodzinne, wiek, cechy fizyczne, niepełnosprawność;
- 2) zachowanie i postępowanie małoletnich nie może naruszać poczucia godności/wartości osobistej innych osób;
- 3) kontakty między małoletnimi winno cechować zachowanie przez nich wysokiej kultury osobistej;
- 4) małoletni nie mają prawa stosować wobec innych uczniów oraz innych osób jakiegokolwiek agresji, przemocy słownej, fizycznej i psychicznej - z jakiegokolwiek powodu i w jakichkolwiek okolicznościach.

2. Za niedozwolone zachowania małoletnich w placówce uznaje się:

- 1) stosowanie jakiegokolwiek agresji i przemocy wobec innych małoletnich lub dorosłych;
- 2) stosowanie agresji i przemocy fizycznej w formach takich jak np.:
- 3) bicie/uderzenie/popychanie/kopanie/opluwanie;
- 4) wymuszenia;
- 5) napastowanie seksualne;
- 6) nadużywanie swojej przewagi nad inną osobą;
- 7) fizyczne zaczepki;
- 8) zmuszanie innej osoby do podejmowania niewłaściwych działań;
- 9) rzucanie w kogoś przedmiotami;
- 10) stosowanie agresji i przemocy słownej w formach takich jak np.:
 - a. obelgi, wyzwiska;
 - b. wyśmiewanie, drwienie, szydzenie z krzywdzonego;
 - c. bezpośrednie obrażanie ofiary;
 - d. plotki i obraźliwe żarty;
 - e. przedrzeźnianie;
 - f. groźby;
- 11) stosowanie agresji i przemocy psychicznej w formach takich jak np.:
 - a. poniżanie;
 - b. wykluczanie/izolacja/milczenie/manipulowanie;
 - c. pisanie na ścianach (np. w toalecie lub na korytarzu);
 - d. wulgarne gesty;
 - e. śledzenie/szpiegowanie;
 - f. obraźliwe sms-y i mms-y;
 - g. wiadomości na forach internetowych, w mediach społecznościowych
 - h. telefony i e-maile zawierające groźby, poniżające, wulgarne, zastraszające;
 - i. niszczenie/zabieranie rzeczy należących do krzywdzonego;
 - j. straszenie i szantażowanie.

3. W każdym przypadku, gdy małoletni jest świadkiem wypadku, pobicia, agresywnego zachowania bądź innego zdarzenia sprzecznego z normami i zasadami obowiązującymi na terenie placówki natychmiast zgłasza zaistnienie zdarzenia informując o nim najbliższą znajdującą się osobę dorosłą, a zwłaszcza kapłana, kierownika wypoczynku lub wychowawcę.

4. W sytuacjach, o których mowa w ust. 2, małoletni ma obowiązek podporządkować się do poleceń personelu.

Rozdział 5

Zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do Internetu oraz procedury ochrony dzieci przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami w Internecie

§ 12.

1. Liturgiczna Służba Ołtarza nie posiada swojej własnej fizycznej infrastruktury sieciowej, którą mogłaby być używana przez małoletnich a którą trzeba by chronić i monitorować. Wszelkie rozwiązania informatyczne są oparte o sprzęt stanowiący własność prywatna opiekunów, lub też sprzęt należący do parafii.

2. Sprzęt należący do parafii powinien być chroniony i monitorowany w oparciu o odmienne rozwiązania wdrażany przez poszczególne parafie, zgodnie ze standardami ochrony obowiązującymi w parafiach.

3. Odpowiedzialność za sprzęt należących do opiekunów spoczywa na ich właścicielach. Spoczywa na nich odpowiedzialność, aby nie był on udostępniany małoletnim, a jeśli już istnieje taka konieczność, to był używany pod odpowiednim nadzorem oraz był chroniony w sposób uniemożliwiający dostęp do nieodpowiednich treści a także osobistych profili i danych opiekuna.

4. Należy zwracać szczególną uwagę na treści, platformy i materiały publikowane małoletnim i udostępniane małoletnim w trakcie prac grup, by były one zawsze odpowiednie i dostosowane do poziomu uczestników. Rozwiązania dotyczące bezpieczeństwa bazują na aktualnych Standardach, a przede wszystkim na instalacji i aktualizacji odpowiedniego, nowoczesnego oprogramowania.

5. Podczas prac parafialnych grup LSO małoletni nie korzystają z prywatnych telefonów komórkowych oraz innych urządzeń z dostępem do sieci internetowej, za wyjątkiem sytuacji w których ich konieczność ich użycia wynika z przyjętego scenariusza zajęć oraz w sytuacji potrzeby kontaktu z rodzicem lub opiekunem.

6. Podobne ogólne zasady używania wyżej wymienionych urządzeń obowiązuje podczas wyjazdów i spotkań formacyjnych, choć tutaj szczegółowe zasady i harmonogramy mogą określać osobne regulaminy poszczególnych spotkań.

7. Parafialny Opiekun LSO podczas pracy swojej grupy, lub też Diecezjalny Opiekun LSO i inni opiekunowie podczas wyjazdów i wydarzeń diecezjalnych czuwają nad odpowiednim

i zgodnym z regulaminami korzystaniem z telefonów i urządzeń z dostępem do internetu, a razie potrzeby reagując i powiadamiając o nieprawidłowościach rodziców lub

opiekunów prawnych. Jeżeli natomiast uzyska informacje, że dziecko jest krzywdzone, podejmuje działania opisane w niniejszym dokumencie.

8. Liturgiczna Służba Ołtarza Diecezji Tarnowskiej prowadzi stronę internetową oraz profile na portalach społecznościowych. Za treści publikowane na nich odpowiada Diecezjalny Opiekun LSO oraz osoby wyznaczone przez niego mające ku temu odpowiednie uprawnienia. Osoby odpowiedzialne zwracają szczególną uwagę, aby nie pojawiały się na nich treści szkodliwe i niosące zagrożenia, a tylko takie które służą rozwojowi i budowaniu wiary i osobistej tożsamości członków LSO. Zwracają też uwagę na kontrolowanie moderowanie komentarzy i wpisów zewnętrznych.

9. Za wszelkie istniejące strony internetowe i profile społecznościowe parafialnych grup LSO odpowiadają parafialni opiekunowie grup LSO. Dbają oni o to, aby treści na nich publikowane były odpowiednie, odpowiednio je przygotowując i moderując.

§ 13.

10. Pod pojęciem „treści szkodliwe i zagrożenia z sieci” rozumie się:

- a. treści niedozwolone, nielegalne i niebezpieczne dla zdrowia (pornografia, treści obrazujące przemoc, promujące działania szkodliwe dla zdrowia i życia dzieci, popularyzujące ideologię faszystowską i działalność niezgodną z prawem, nawołujące do samookaleczeń i samobójstw, korzystania z narkotyków;
- b. Treści stwarzające niebezpieczeństwo werbunku dzieci do organizacji nielegalnych i terrorystycznych;
- c. wszelkie formy cyberprzemocy, np. nękanie, straszenie, szantażowanie z użyciem sieci, publikowanie lub rozsyłanie ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów z użyciem sieci oraz podszywanie się w sieci pod kogoś wbrew jego woli.
- d. złośliwe i nieodpowiednie komentarze

Rozdział 6

Zasady ochrony wizerunków i danych osobowych małoletnich

§ 14.

4. Wykorzystanie, przetwarzanie i publikowanie zdjęć/nagrań małoletnich wymaga uzyskania pisemnej zgody rodziców lub opiekunów prawnych. Dobrą praktyką jest również pytanie o zgodę małoletnich. Nie wymaga się uzyskania zgody wówczas, gdy wizerunek małoletniego stanowi jedynie szczegół większej całości.

5. Każdorazowo konieczne jest udzielenie informacji w jakim celu i w jakim kontekście zdjęcie/nagranie zostanie wykorzystane, a także o sposobie jego przechowywania i ryzyku związanym z publikacją online.

6. Należy unikać podpisywania zdjęć/nagrań w sposób pozwalający na identyfikację małoletniego z imienia i nazwiska oraz ujawniający dane wrażliwe o małoletnim tj. stanie zdrowia, sytuacji materialnej, sytuacji prawnej i powiązanych z wizerunkiem dziecka.

7. Zdjęcia/ nagrania nie mogą utrzymywać małoletnich w sytuacjach dla nich poniżających, ośmieszających ani ukazujących ich w negatywnym kontekście.
8. Małoletni muszą być zawsze ubrani i prezentowani w sposób godny na zdjęciach/nagraniach.
9. Zdjęcia i nagrania powinny koncentrować się na czynnościach wykonywanych przez małoletnich, a także w miarę możliwości przedstawiać małoletnich w grupie, a nie pojedyncze osoby.

§ 15.

Podejrzenia i problemy dotyczące niewłaściwego rejestrowania i rozpowszechniania wizerunków małoletnich powinny być odnotowywane i zgłaszane.

Rozdział 7 **Zasady i procedura podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia** **krzywdzenia** **lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego**

§ 16.

1. Personel w swojej pracy kieruje się przepisami prawa i działa na rzecz ochrony dzieci przed krzywdzeniem.
2. Każda informacja dotycząca podejrzenia krzywdzenia dziecka traktowana jest poważnie i wyjaśniana jest bez względu na to czy pochodzi od dziecka, opiekuna, członka personelu, osoby dorosłej oraz bez względu na to czy dotyczy podejrzenia krzywdzenia ze strony innego dziecka, opiekuna dziecka, czy też członka personelu bądź organizatora współpracującego z LSO Diecezji Tarnowskiej.
3. Organami odpowiedzialnymi za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających małoletniemu są Opiekun Diecezjalny LSO Diecezji Tarnowskiej, kierownik wypoczynku lub wychowawca.
4. W przypadku uzyskania informacji lub zauważenia przez personel, że dziecko jest krzywdzone członek personelu ma obowiązek sporządzenia notatki służbowej i zgłoszenia tego faktu Opiekunowi Diecezjalnemu LSO Diecezji Tarnowskiej, kierownikowi wypoczynku lub wychowawcy.

§ 17.

1. Procedury podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego należy określić w następujący sposób: interwencja cywilna, interwencja karna lub interwencja Niebieskiej Karty.
2. Interwencja cywilna jest podejmowana w sytuacji, w której w ramach środków dostępnych rodzicom lub opiekunom, dochodzi do zagrożenia dobra małoletniego poprzez zaniedbania jego potrzeb życiowych takich jak np. niezapewnianie odpowiednich warunków do rozwoju dziecka, niezapewnienie odpowiedniego odżywiania, ubrania, higieny, potrzeb edukacyjnych czy schronienia, opieki medycznej, braku dozoru nad

wypełnianiem obowiązku szkolnego, obowiązku nauki, bezpieczeństwa, zaniedbywanie potrzeb psychicznych i emocjonalnych dziecka, niewypełnianie zaleceń lekarskich, stosowanie kar fizycznych, surowe dyscyplinowanie dziecka przez rodziców/opiekunów; a także w sytuacji, gdy wiadomo, że w rodzinie jest założona procedura Niebieskiej Karty, ale potrzeby dziecka nadal nie są zaspokajane i sytuacja dziecka nie ulega poprawie.

3. Interwencja karna jest podejmowana w sytuacji podejrzenia popełnienia na szkodę małoletniego przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu, przeciwko wolności seksualnej i obyczajności oraz przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece.

4. Interwencja Niebieskiej Karty jest podejmowana w sytuacji podejrzenia występowania przemocy domowej, przez którą należy rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- 1) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia;
- 2) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną;
- 3) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę;
- 4) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej;
- 5) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

§ 18.

1. Personel zwraca szczególną uwagę na występowanie w zachowaniu małoletniego sygnałów świadczących o krzywdzeniu, w szczególności na sygnały świadczące o możliwości popełnienia przestępstwa.

2. Uwagę personelu powinny zwrócić przykładowo następujące zachowania:

- 1) dziecko ma widoczne obrażenia ciała (siniaki, poparzenia, ugryzienia, złamania kości itp.), których pochodzenie trudno jest wyjaśnić;
- 2) podawane przez dziecko wyjaśnienia dotyczące obrażeń wydają się niewiarygodne, niemożliwe, niespójne itp. Dziecko często je zmienia;
- 3) dziecko nadmiernie zakrywa ciało, niestosownie do sytuacji i pogody;
- 4) dziecko wzdryga się, kiedy podchodzi do niego osoba dorosła;
- 5) dziecko boi się rodzica lub opiekuna;
- 6) dziecko boi się powrotu do domu;
- 7) dziecko jest bierne, wycofane, uległe, przestraszone;
- 8) dziecko cierpi na powtarzające się dolegliwości somatyczne: bóle brzucha, głowy, mdłości itp.;
- 9) dziecko moczy się bez powodu lub w konkretnych sytuacjach czy też na widok określonych osób;
- 10) nastąpiła nagle i wyraźna zmiana zachowania dziecka.

3. Rozpoznawanie przemocy wobec dziecka odbywa się poprzez:
 - 1) ujawnienie przez dziecko przemocy domowej;
 - 2) informacje od osoby będącej bezpośrednim świadkiem przemocy;
 - 3) analizę objawów krzywdzenia występujących u dziecka;
 - 4) ocenę stopnia ryzyka wystąpienia przemocy w danej rodzinie.
4. Ujawnienie przez dziecko przemocy w rodzinie ma miejsce wtedy, kiedy dziecko poinformuje personel o tym, że doznaje jednej lub kilku jednocześnie form przemocy ze strony swoich najbliższych.

§ 19.

1. Na potrzeby niniejszego dokumentu wyróżniono procedury interwencji w przypadku podejrzenia działania na szkodę dziecka przez:
 - 1) personel;
 - 2) inne osoby trzecie;
 - 3) rodziców/opiekunów prawnych;
 - 4) inne dziecko - krzywdzenie rówieśnicze.

§ 20.

Krzywdzenie ze strony członka personelu

- 1) W przypadku gdy zgłoszono krzywdzenie dziecka przez członka personelu, osoba ta zostaje natychmiast odsunięta od wszelkich form kontaktu z dziećmi (nie tylko dzieckiem pokrzywdzonym) do czasu wyjaśnienia sprawy.
- 2) Opiekun Diecezjalny LSO Diecezji Tarnowskiej lub kierownik wypoczynku przeprowadza rozmowę z dzieckiem i innymi osobami mającymi lub mogącymi mieć wiedzę o zdarzeniu i o sytuacji osobistej (rodzinnej, zdrowotnej) dziecka, w szczególności jego opiekunami.
- 3) Opiekun Diecezjalny LSO Diecezji Tarnowskiej lub kierownik wypoczynku stara się ustalić przebieg zdarzenia, oraz wpływ zdarzenia na zdrowie psychiczne i fizyczne dziecka. Ustalenia są spisywane na karcie interwencji, której wzór określa **załącznik nr 2**.
- 4) Opiekun Diecezjalny LSO Diecezji Tarnowskiej lub kierownik wypoczynku organizuje spotkanie/a z rodzicami dziecka, którym przekazuje informacje o zdarzeniu oraz o potrzebie/możliwości skorzystania ze specjalistycznego wsparcia, w tym u innych organizacji lub służb.
- 5) W przypadku, gdy wobec dziecka popełniono przestępstwo Opiekun Diecezjalny LSO Diecezji Tarnowskiej lub kierownik wypoczynku sporządza zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa i przekazuje je do właściwej miejscowo policji lub prokuratury oraz powiadamia Delegata Biskupa Tarnowskiego ds. prewencji. Wzór zawiadomienia określa **załącznik nr 3**.
- 6) W przypadku gdy członek personelu dopuścił się wobec dziecka innej formy krzywdzenia niż popełnienie przestępstwa, Opiekun Diecezjalny LSO Diecezji Tarnowskiej lub kierownik wypoczynku bada wszystkie okoliczności sprawy, w szczególności ma obowiązek wysłuchać członka personelu podejrzewanego o

krzywdzenie, dziecko oraz innych świadków zdarzenia. Ustalenia są spisywane na karcie interwencji, której wzór określa **załącznik nr 2**.

- 7) W sytuacji, gdy naruszenie dobra dziecka jest znaczne, w szczególności, gdy doszło do dyskryminacji lub naruszenia godności dziecka, należy rozważyć rozwiązanie stosunku prawnego z osobą lub wykluczenia takiej osoby z duszpasterstwa, która dopuściła się krzywdzenia, lub zarekomendować takie rozwiązanie zwierzchnikom tej osoby.
- 8) Jeżeli członek personelu, który dopuścił się krzywdzenia, nie jest bezpośrednio zatrudniony przez Liturgiczną Służbę Ołtarza Diecezji Tarnowskiej, lecz przez podmiot inny (organizatora), wówczas należy zawiadomić ten podmiot i zarekomendować zakaz wstępu tej osoby na teren działania duszpasterstwa, a w razie potrzeby rozwiązać umowę z tym podmiotem.

§ 21.

Krzywdzenie przez inne osoby trzecie.

- 1) W przypadku gdy zgłoszono krzywdzenie dziecka przez osobę trzecią (obcą, bądź spokrewnioną) Opiekun Diecezjalny LSO Diecezji Tarnowskiej lub kierownik wypoczynku przeprowadza rozmowę z dzieckiem i innymi osobami mającymi lub mogącymi mieć wiedzę o zdarzeniu i o sytuacji osobistej (rodzinnej, zdrowotnej) dziecka, w szczególności jego opiekunami.
- 2) Opiekun Diecezjalny LSO Diecezji Tarnowskiej lub kierownik wypoczynku stara się ustalić przebieg zdarzenia, ale także wpływ zdarzenia na zdrowie psychiczne i fizyczne dziecka. Ustalenia są spisywane w karcie interwencji - **załącznik nr 2**.
- 3) Opiekun Diecezjalny LSO Diecezji Tarnowskiej lub kierownik wypoczynku organizuje spotkanie/a z rodzicami dziecka, którym przekazuje informacje o zdarzeniu oraz o potrzebie/możliwości skorzystania ze specjalistycznego wsparcia, w tym u innych organizacji lub służb.
- 4) W przypadku, gdy wobec dziecka popełniono przestępstwo Opiekun Diecezjalny LSO Diecezji Tarnowskiej lub kierownik wypoczynku sporządza zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa i przekazuje je do właściwej miejscowo policji lub prokuratury oraz powiadamia Delegata Biskupa Tarnowskiego ds. prewencji. Wzór zawiadomienia określono w **załączniku nr 3**.
- 5) W przypadku, gdy z rozmowy z rodzicami wynika, że nie są oni zainteresowani pomocą dziecku, ignorują zdarzenie lub w inny sposób nie wspierają dziecka, które doświadczyło krzywdzenia sporządza się wniosek o wgląd w sytuację rodziny, którego wzór określa **załącznik nr 4** i kieruje do właściwego sądu rodzinnego.

§ 22.

Krzywdzenie ze strony rodziców/opiekunów

- 1) W przypadku gdy ujawniono lub zgłoszono krzywdzenie dziecka przez rodziców/opiekunów, Opiekun Diecezjalny LSO Diecezji Tarnowskiej lub kierownik wypoczynku przeprowadza rozmowę z dzieckiem i innymi osobami mającymi lub mogącymi mieć wiedzę o zdarzeniu i o sytuacji osobistej (rodzinnej, zdrowotnej)

dziecka.

- 2) Opiekun Diecezjalny LSO Diecezji Tarnowskiej lub kierownik wypoczynku stara się ustalić przebieg zdarzenia, a także wpływ zdarzenia na zdrowie psychiczne i fizyczne dziecka. Ustalenia są spisywane w karcie interwencji - *załącznik nr 2*.
- 3) W przypadku, gdy wobec dziecka popełniono przestępstwo, Opiekun Diecezjalny LSO Diecezji Tarnowskiej lub kierownik wypoczynku sporządza zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa i przekazuje je do właściwej miejscowo policji lub prokuratury - *załącznik nr 3*.
- 4) W przypadku, gdy z przeprowadzonych ustaleń wynika, że rodzic/opiekun dziecka zaniedbuje jego potrzeby psychofizyczne lub rodzina jest niewydolna wychowawczo (np. dziecko chodzi w nieadekwatnych do pogody ubraniach, opuszcza miejsce zamieszkania bez nadzoru osoby dorosłej), rodzina stosuje przemoc wobec dziecka (rodzic/inny domownik krzyczy na dziecko, stosuje klapsy lub podobne rodzajowo kary fizyczne), kierownik wypoczynku lub wychowawca powiadamia Opiekuna Diecezjalnego LSO Diecezji Tarnowskiej, do którego należy decyzja o zawiadomieniu właściwego ośrodka pomocy społecznej o potrzebie pomocy rodzinie, gdy niespełnianie potrzeb wynika z sytuacji ubóstwa.

§ 23.

Krzywdzenie rówieśnicze

- 1) W przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka przez inne dziecko (np. na rekolekcjach) Opiekun Diecezjalny LSO Diecezji Tarnowskiej, kierownik wypoczynku lub wychowawca przeprowadza rozmowę z dzieckiem podejrzanym o krzywdzenie oraz z jego opiekunami, a także oddzielnie z dzieckiem poddawany krzywdzeniu i jego opiekunami.
- 2) Opiekun Diecezjalny LSO Diecezji Tarnowskiej, kierownik wypoczynku lub wychowawca przeprowadza rozmowę z innymi osobami mającymi wiedzę o zdarzeniu.
- 3) W trakcie rozmów należy dążyć do ustalenia przebiegu zdarzenia, a także wpływu zdarzenia na zdrowie psychiczne i fizyczne dziecka krzywdzonego. Ustalenia są spisywane w karcie interwencji - *załącznik nr 2*.
- 4) Dla dziecka krzywdzącego oraz krzywdzonego sporządza się oddzielne kartę interwencji - *załącznik nr 2*.
- 5) Opiekun Diecezjalny LSO Diecezji Tarnowskiej, kierownik wypoczynku lub wychowawca wspólnie z rodzicami/opiekunami dziecka krzywdzącego opracowuje plan działań, celem zmiany niepożądanych zachowań.
- 6) Z rodzicami/opiekunami dziecka poddawany krzywdzeniu Opiekun Diecezjalny LSO Diecezji Tarnowskiej, kierownik wypoczynku lub wychowawca opracowuje plan zapewnienia mu bezpieczeństwa, włączając w ten plan sposoby odizolowania go od źródeł zagrożenia.
- 7) W trakcie rozmów należy upewnić się, że dziecko podejrzanym o krzywdzenie innego dziecka samo nie jest krzywdzone przez rodziców/opiekunów lub innych

doroślých.

- 8) Opiekun Diecezjalny LSO Diecezji Tarnowskiej, kierownik wypoczynku lub wychowawca organizuje spotkanie/nia z rodzicami/opiekunami dziecka, krzywdzonego i krzywdzającego, którym przekazuje informacje o zdarzeniu, sposobach reakcji na zdarzenie (poinformowanie sądu rodzinnego, poinformowanie szkoły, poinformowanie rodziców dziecka krzywdzającego) oraz o potrzebie/możliwości skorzystania ze specjalistycznego wsparcia, w tym w instytucjach do tego powołanych.

§ 24.

1. Określa się zasady interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia związanego z bezpośrednim zagrożeniem zdrowia lub życia dziecka zdefiniowaną jako interwencja nagła:

- 1) jeżeli członek personelu w trakcie wykonywania obowiązków poweźmie informacje bezpośrednim zagrożeniu życia lub/i zdrowia dziecka jest obowiązany natychmiast podjąć interwencję (interwencja nagła);
- 2) interwencja nagła polega na natychmiastowym powiadomieniu telefonicznym oraz przesłaniu email/faksem zawiadomienia o bezpośrednim zagrożeniu życia i zdrowia dziecka do odpowiedniej jednostki Policji;
- 3) w zawiadomieniu telefonicznym, przesyłanym email/faksem pracownik powinien podać wszystkie informacje, jakie uzyskał odnośnie dziecka (imię, nazwisko, adres, miejsce, w którym się znajduje), opisać rodzaj zagrożenia, a w przypadku rozmowy telefonicznej - podać dokładną godzinę połączenia, czas trwania połączenia oraz numer, z którego dzwoniło dziecko lub inna osoba;
- 4) jeśli członkowi personelu znane jest miejsce, w którym dziecko aktualnie przebywa, pracownik wysyła email/faks do dyżurnego Komendy Policji właściwej dla tego miejsca;
- 5) jeżeli członek personelu nie posiada informacji o miejscu, w którym dziecko aktualnie przebywa, w zawiadomieniu należy podać wszystkie istotne informacje dotyczące sytuacji zagrożenia, a w przypadku rozmowy telefonicznej: dokładną godzinę nawiązania połączenia oraz dokładny czas trwania połączenia, a także opis kontaktu z osobą dzwoniącą i treść;
- 6) zawiadomienie wysyłane email/ faksem podpisuje członek personelu podejmujący interwencję;
- 7) członek personelu podejmuje interwencję nagłą bez konsultacji. Jeżeli jednak sytuacja na to pozwala, należy skonsultować się przed podjęciem interwencji nagłej z Opiekunem Diecezjalnym LSO Diecezji Tarnowskiej lub kierownikiem wypoczynku;
- 8) zawiadomienie wysłane email/ faksem należy przesłać pocztą na adres właściwej komendy Policji najpóźniej następnego dnia roboczego po dokonaniu interwencji.

§ 25.

1. Po podjęciu interwencji nagłej członek personelu ma obowiązek przekazania ustnej informacji Opiekunowi Diecezjalnemu LSO Diecezji Tarnowskiej lub kierownikowi

wypoczynku, a następnie jest zobowiązany do sporządzenia karty interwencji.

§ 26.

1. W przypadku podejrzenia, że życie dziecka jest zagrożone lub grozi mu ciężki uszczerbek na zdrowiu należy niezwłocznie poinformować odpowiednie służby (Policja, pogotowie ratunkowe), dzwoniąc pod numer 112 lub 998 (pogotowie).
2. Poinformowania służb dokonuje członek personelu, który pierwszy powziął informację o zagrożeniu i następnie wypełnia kartę interwencji.
3. Z przebiegu każdej interwencji sporządza się kartę interwencji, której wzór stanowi **załącznik nr 2** do niniejszych Standardów.

§ 27.

1. Fakt ujawnienia możliwości popełnienia przestępstwa na szkodę małoletniego lub krzywdzenia małoletniego nie podlega ocenie uwiarygadniającej ze strony członka personelu i bezwzględnie wymaga zareagowania.
2. Personel i inne osoby, które w związku z wykonywaniem obowiązków podjęły informację o krzywdzeniu dziecka lub informacje z tym związane, są zobowiązane do zachowania tych informacji w tajemnicy, wyłączając informacje przekazywane uprawnionym organom i instytucjom w ramach działań interwencyjnych.

§ 28.

1. W przypadku gdy podejrzenie zagrożenia bezpieczeństwa dziecka zgłosili opiekunowie dziecka, a podejrzenie to nie zostało potwierdzone, należy o tym fakcie poinformować opiekunów dziecka na piśmie.

§ 29.

1. W przypadku, gdy wobec dziecka popełniono przestępstwo Opiekun Diecezjalny LSO Diecezji Tarnowskiej sporządza zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa i przekazuje je do właściwej miejscowo policji lub prokuratury. Wzór zawiadomienia określa **załącznik nr 3**.
2. Jeżeli osobą podejrzewaną o krzywdzenie jest dziecko w wieku od 13 do 17 lat, a jego zachowanie stanowi czyn karalny, Opiekun Diecezjalny LSO Diecezji Tarnowskiej informuje właściwy miejscowo sąd rodzinny lub policję poprzez pisemne zawiadomienie.
3. Jeżeli osobą podejrzewaną o krzywdzenie jest dziecko powyżej lat 17, a jego zachowanie stanowi przestępstwo, wówczas Opiekun Diecezjalny LSO Diecezji Tarnowskiej informuje właściwą miejscowo jednostkę policji lub prokuratury poprzez pisemne zawiadomienie.

§ 30.

Osobą odpowiedzialną za zawiadamianie sądu opiekuńczego poprzez złożenie wniosku o wgląd w sytuację rodziny, którego wzór określa **załącznik nr 4** jest Opiekun Diecezjalny LSO Diecezji Tarnowskiej.

Rozdział 8

Sposób dokumentowania i zasady przechowywania ujawnionych lub zgłoszonych incydentów lub zdarzeń zagrażających dobru małoletniego

§ 31.

1. Na dokumentację ujawnionych lub zgłoszonych incydentów lub zdarzeń zagrażających dobru małoletniego składają się:

- 1) karta interwencji dot. danego zdarzenia – sporządzona zgodnie ze wzorem określonym w **załączniku nr 2** do niniejszych Standardów;
- 2) notatki służbowe sporządzane przez personel na okoliczność danego zdarzenia;
- 3) kopia zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa wobec dziecka sporządzonego zgodnie ze wzorem określonym w **załączniku nr 3**;
- 4) kopia wniosku do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację rodziny sporządzonego zgodnie ze wzorem określonym w **załączniku nr 4** do niniejszych Standardów;
- 5) rejestr prowadzonych interwencji stanowiący **załącznik nr 5** do Standardów;
- 6) ankiety monitorujące poziom realizacji Standardów;
- 7) raporty z monitoringu Standardów.

2. Dokumentacja dotycząca ujawnionych lub zgłoszonych incydentów lub zdarzeń zagrażających dobru małoletniego, dokumentacja dotycząca interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka jest przechowywana w siedzibie LSO Diecezji Tarnowskiej i jest udostępniana w jakikolwiek sposób i w jakiegokolwiek formie tylko i wyłącznie za zgodą Opiekuna Diecezjalnego LSO Diecezji Tarnowskiej.

3. Odpowiedzialność za właściwe przechowywanie i udostępnianie dokumentacji dotyczącej ujawnionych lub zgłoszonych incydentów lub zdarzeń zagrażających dobru małoletniego oraz interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia małoletniego ponosi Opiekun Diecezjalny LSO Diecezji Tarnowskiej.

Rozdział 9

Zapewnienie opieki i wsparcia małoletniemu po ujawnieniu krzywdzenia

§ 32.

1. W sytuacji ujawnienia krzywdzenia małoletniego należy udzielić mu wszechstronnego wsparcia. Osoba skrzywdzona powinna zostać życzliwie przyjęta, wysłuchana, traktowana z szacunkiem i godnością.

2. Osoba skrzywdzona ma prawo do opieki duchowej i psychologicznej, pomocy medycznej, konsultacji prawnej, do obecności osoby towarzyszącej, zgłoszenia sprawy do organów ścigania, do ochrony wizerunku i sfery prywatnej, a także do poufności danych osobowych oraz do informacji na temat środków zapobiegawczych podjętych w stosunku do sprawcy.

3. Nikt nie ma prawa żądać od osoby skrzywdzonej składania przysięgi ani wymagać zachowania milczenia.

§ 33.

1. Zapewnianie opieki i wsparcia osobie skrzywdzonej powinno odbywać się zgodnie z przyjętym planem, który uwzględnia wskazania dotyczące:

1) określenia form pomocy psychologicznej – stworzenie listy osób służących fachową pomocą, w czasie rekolekcji należy zadbać o dyżur spowiednika i psychologa, stworzenie i aktualizowanie bazy kontaktów i zaufanych osób, do których można kierować małoletnich na terapię (jeśli wyrażą taką potrzebę) – w uzgodnieniu z rodzicami i adekwatnie do potrzeb;

2) obszaru wzmocnienia dziecka – poprzez zmniejszenie lęku, budowanie poczucia bezpieczeństwa i zaufania, stworzenie przestrzeni do wysłuchania, przyzwolenie na odreagowanie negatywnych emocji, wspieranie w budowaniu relacji z rówieśnikami, zadbanie o działania, których celem będzie podnoszenie poczucia własnej wartości u małoletniego poprzez szukanie, wzmacnianie i rozwijanie jego dobrych stron;

3) wspierania rodziny – poprzez kierowanie adekwatnie do potrzeb do instytucji oferujących: poradnictwo, konsultacje psychologiczne, terapię uzależnień, terapię dla sprawców przemocy, grupy wsparcia, warsztaty umiejętności wychowawczych, przedstawienie planu wsparcia, który małoletni może uzyskać w ramach duszpasterstwa.

2. Opiekun Diecezjalny LSO Diecezji Tarnowskiej, kierownik wypoczynku lub wychowawca wspólnie z rodzicami/opiekunami dziecka krzywdzącego opracowuje plan działań, celem zmiany niepożądanych zachowań. Wdrożenie planu następuje po akceptacji Opiekuna Diecezjalnego LSO Diecezji Tarnowskiej, który równocześnie monitoruje przebieg realizacji planu.

3. W przypadku gdy wiedza na temat krzywdy jest znana w środowisku Duszpasterstwa należy otoczyć troską pozostałych wychowanków, w tym zwłaszcza osoby, które były świadkami krzywdy lub mają na jej temat informacje. Za możliwe formy wsparcia należy uznać:

1) umożliwienie indywidualnych spotkań z psychologiem dla osób, które takiej rozmowy będą potrzebowały;

2) wskazanie instytucji zewnętrznych oraz numerów telefonów, gdzie można uzyskać wsparcie;

3) przeprowadzenie spotkania z rodzicami wychowanków, poinformowanie ich o stanie wiedzy na temat zdarzenia, sytuacji prawnej i podejmowanych przez duszpasterstwo działaniach;

4) w miarę możliwości przedstawienie rezultatów działań podjętych w celu wyjaśnienia sprawy;

5) rozmowa z całą wspólnotą na temat krzywdy i przemocy z poszanowaniem godności osoby skrzywdzonej oraz sprawdzanie co jakiś czas jakie emocje to zdarzenie wywołuje we wspólnocie wraz z upływem czasu.

Rozdział 10

Zasady przygotowania personelu do stosowania standardów ochrony małoletnich, szkolenia i udzielanie dalszego wsparcia

§ 34.

1. Członkowie personelu otrzymują potrzebną im wiedzę o Standardach przyjętych i obowiązujących w LSO – kodeksie zachowań, procedurach związanych z interwencją i zgłoszeniem.
2. Członkowie personelu pełniący funkcje wychowawcze lub formacyjne otrzymują potrzebną im wiedzę, w tym zwłaszcza dotyczącą rodzajów przemocy, rozpoznawania oznak przemocy, strategii działania sprawców przemocy, rozmowy z dzieckiem na temat krzywdy, zagrożeń i ochrony przed szkodliwymi treściami w Internecie, ochroną wizerunku małoletnich oraz innych zaleceń obowiązujących w duszpasterstwie.
3. Każda osoba pracująca z małoletnimi w duszpasterstwie powinna otrzymać zaświadczenie o udziale w szkoleniu dotyczącym Standardów Ochrony Małoletnich.

§ 35.

1. Za przygotowanie merytoryczne personelu do stosowania Standardów, w tym za przeprowadzenie spotkań szkoleniowych w zakresie stosowania Standardów oraz zasad dokumentowania czynności odpowiada Opiekun Diecezjalny LSO Diecezji Tarnowskiej.
2. Opiekun Diecezjalny LSO Diecezji Tarnowskiej w miarę potrzeb organizuje spotkania szkoleniowe, a w szczególności w momencie przejmowania odpowiedzialności w duszpasterstwie przez nowego kapłana; dla tych duszpasterzy, kierowników wypoczynku i wychowawców, którzy jeszcze nie przeszli szkolenia oraz w sytuacji, gdy w duszpasterstwie zasady lub procedury ulegają zmianie lub uzupełnieniu, należy je przedstawić aktualnie zaangażowanym w prace duszpasterstwa osobom.
3. Każda osoba pracująca z dziećmi i młodzieżą co dwa lata uczestniczy w szkoleniu z zakresu standardów ochrony małoletnich. Za jego organizację odpowiedzialny jest Opiekun Diecezjalny LSO Diecezji Tarnowskiej.

Rozdział 11

Zasady przeglądu i aktualizacji standardów

§ 36.

1. Wyznacza się Opiekuna Diecezjalnego LSO Diecezji Tarnowskiej jako osobę odpowiedzialną za monitorowanie Standardów.
2. Ponadto osoba, o której mowa w ust.1 jest odpowiedzialna za reagowanie na sygnały ich naruszenia oraz za przyjmowanie od członków personelu proponowanych zmian w treści ich zapisów.
3. Osoba, o której mowa w ust. 1 przeprowadza wśród personelu raz na dwa lata ankietę monitorującą poziom realizacji Standardów. Wzór ankiety stanowi załącznik nr 6.

4. W ankiecie personel może proponować zmiany w Standardach oraz wskazywać sytuacje naruszenia Standardów oraz sytuacje w których procedury określone w Standardach nie zostały zastosowane lub nie zadziałały.

5. Osoba, o której mowa w ust. 1 dokonuje opracowania wypełnionych przez personel ankiet. Sporządza na tej podstawie raport z monitoringu, który następnie przekazuje Delegatowi Biskupa Tarnowskiego ds. prewencji.

6. Delegatowi Biskupa Tarnowskiego ds. prewencji po dokonaniu analizy raportu może wprowadzić niezbędne zmiany, a następnie ogłasza stosownym zarządzeniem nowe brzmienie Standardów.

Rozdział 12

Postanowienia końcowe

§ 37.

1. Integralną część Standardów stanowią poniższe załączniki:

- 1) załącznik nr 1 – Oświadczenia dotyczące obywatelstwa/obywatelstw oraz zamieszkiwania w ciągu 20 lat;
- 2) załącznik nr 2 – Karta interwencji;
- 3) załącznik nr 3 – Wzór zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa;
- 4) załącznik nr 4 – Wzór wniosku o wgląd w sytuację rodziny;
- 5) załącznik nr 5 – Rejestr interwencji;
- 6) załącznik nr 6 – Ankieta monitorująca poziom realizacji Standardów;
- 7) załącznik nr 7 – Oświadczenie o zapoznaniu się z obowiązującymi Standardami Ochrony Małoletnich.

OŚWIADCZENIE

w trybie art. 21 Ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (t.j. Dz.U. 2023 poz. 1304 z późn. zm.)

Ja, niżej podpisany/a, oświadczam, że:

1. Posiadam obywatelstwo innego państwa niż Rzeczypospolita Polska: tak/nie*.
2. Jeśli odpowiedź brzmi „tak”, to proszę wpisać państwo.....
3. W ciągu ostatnich 20 lat zamieszkiwałem/nie zamieszkiwałem w innych państwach*.
4. Proszę wpisać państwo/państwa:
.....
5. Do oświadczenia załączam informację z rejestru karnego tego/tych państw uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi:tak/nie*.
6. Do oświadczenia załączam informację z rejestru karnego tego/tych państw, gdyż państwo to nie przewiduje wydawania informacji do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi: tak/nie*.
7. Oświadczam, że prawo państwa nie przewiduje sporządzenia informacji z rejestru karnego: tak/nie*.
8. Oświadczam, że w państwie nie prowadzi się rejestru karnego: tak/nie*.
9. Oświadczam, że nie byłem prawomocnie skazany w państwie..... za czyny zabronione odpowiadające przestępstwom określonym w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz nie wydano wobec mnie innego orzeczenia, w którym stwierdzono, iż dopuściłem się takich czynów zabronionych, oraz nie ma obowiązku wynikającego z orzeczenia sądu, innego uprawnionego organu lub ustawy stosowania się do zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez dzieci, lub z opieką nad nimi.
10. Oświadczam, że jestem świadomy, że składając ww. oświadczenia, podlegam odpowiedzialności karnej w trybie art. 233 Kodeksu karnego, to jest odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia**.

.....
miejsowość, data

.....
imię i nazwisko (czytelny podpis)

* niepotrzebne skreślić

** art. 233 k.k. [fałszywe zeznania]

§ 1. Kto, składając zeznanie mające służyć za dowód w postępowaniu sądowym lub w innym postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy, zeznaje nieprawdę lub zataja prawdę, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 1a. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 zeznaje nieprawdę lub zataja prawdę z obawy przed odpowiedzialnością karną grożącą jemu samemu lub jego najbliższemu, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. Warunkiem odpowiedzialności jest, aby przyjmujący zeznanie, działając w zakresie swoich uprawnień, uprzedził zeznającego o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznanie lub odebrał od niego przyrzeczenie.

§ 3. Nie podlega karze za czyn określony w § 1a, kto składa fałszywe zeznanie, nie wiedząc o prawie odmowy zeznania lub odpowiedzi na pytania.

§ 4. Kto, jako biegły, rzeczoznawca lub tłumacz, przedstawia fałszywą opinię, ekspertyzę lub tłumaczenie mające służyć za dowód w postępowaniu określonym w § 1, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 4a. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 4 działa nieumyślnie, narażając na istotną szkodę interes publiczny, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 5. Sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet odstąpić od jej wymierzenia, jeżeli:

1) fałszywe zeznanie, opinia, ekspertyza lub tłumaczenie dotyczy okoliczności niemogących mieć wpływu na rozstrzygnięcie sprawy,

2) sprawca dobrowolnie sprostuje fałszywe zeznanie, opinię, ekspertyzę lub tłumaczenie, zanim nastąpi, chociażby nieprawomocne, rozstrzygnięcie sprawy.

§ 6. Przepisy § 1-3 oraz 5 stosuje się odpowiednio do osoby, która składa fałszywe oświadczenie, jeżeli przepis ustawy przewiduje możliwość odebrania oświadczenia pod rygorem odpowiedzialności karnej.

KARTA INTERWENCJI

1.Imię i nazwisko dziecka		
2.Przyczyna interwencji (forma krzywdzenia)		
3.Osoba zawiadamiająca o podejrzeniu krzywdzenia		
4.Opis podjętych działań	Data	Działanie
5.Spotkania z opiekunami dziecka	Data	Opis spotkania
6.Forma podjętej interwencji (zakreślić właściwe)	<ul style="list-style-type: none"> ● Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa ● Wniosek o wgląd w sytuację dziecka / rodziny ● Inny rodzaj interwencji. Jaki? 	
7.Dane dotyczące interwencji (nazwa organu, do którego zgłoszono interwencję) i data interwencji		
8.Wynik interwencji: Działania organów wymiaru sprawiedliwości, jeśli placówka uzyskała informację o wynikach/ działaniach rodziców	Data	Działanie

Wzór zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa

.....
Imię i nazwisko osoby lub nazwa instytucji zgłaszającej
Adres, pieczęć instytucji

.....
(miejscowość, data)

Do:

.....
(dane jednostki Policji lub prokuratury)

ZAWIADOMIENIE o popełnieniu przestępstwa wobec dziecka

Zawiadamiam o możliwości popełnienia przestępstwa przez (dane sprawcy, adres) wobec dziecka

.....
.....
(dane dziecka, adres, dane opiekuna, inne dane np. telefon do rodziców/ opiekunów)

Uzasadnienie

.....
.....
[należy tu zwięźle opisać stan faktyczny, źródło informacji o przestępstwie oraz zachowanie sprawcy, które zdaniem zawiadamiającego nosi cechy przestępstwa i ewentualnie podać dowody na poparcie swoich twierdzeń]

.....
*(podpis osoby zgłaszającej/osoby
reprezentującej LSO Diecezji
Tarnowskiej)*

Wzór wniosku o wgląd w sytuację rodziny

.....
(Miejscowość, data)

Sąd Rejonowy
w

Wydział Rodzinny i Nieletnich

Wnioskodawca: *Imię i nazwisko lub nazwa instytucji*

reprezentowana przez:

adres do korespondencji:

Uczestnicy postępowania.....

(imiona i nazwiska rodziców)

ul.....

(adres zamieszkania)

rodzice małoletniego:

(imię i nazwisko dziecka, data urodzenia)

Wniosek o wgląd w sytuację dziecka

Niniejszym wnoszę o wgląd w sytuację małoletniego

.....
(imię i nazwisko dziecka, data urodzenia²)

i wydanie odpowiednich zarządzeń opiekuńczych.

Uzasadnienie

Opis sytuacji zagrożenia dziecka

.....
.....
(W uzasadnieniu powinny zostać uwzględnione dane osobowe dziecka oraz dane dotyczące rodziców/opiekunów dziecka. Ponadto należy zawrzeć informację na temat sytuacji, wskutek której np. popełniono przestępstwo wobec dziecka. W uzasadnieniu powinny się

znaleźć także informacje dotyczące osób, które były/są świadkami zdarzeń. W końcowej części wniosku należy uwzględnić oczekiwania Państwa względem Sądu np. podjęcie stosownych działań mających na celu ograniczenie władzy rodzicielskiej, zastosowanie środka zapobiegawczego w formie wyznaczenia kuratora sądowego dla rodziny itp.).

Mając powyższe fakty na uwadze można przypuszczać, że dobro małoletniego

.....

(imię, nazwisko dziecka)

jest zagrożone a rodzice nie wykonują właściwie władzy rodzicielskiej. Dlatego wniosek o wgląd w sytuację rodzinną małoletniej i ewentualne wsparcie rodziców jest uzasadniony.

Wszelką korespondencję w sprawie proszę przesyłać na adres korespondencyjny, z powołaniem się na numer i liczbę dziennika pisma. *(dotyczy wniosku wysłanego przez instytucję)*

.....

(podpis i pieczęć składającego wniosek)

Wniosek należy złożyć do sądu właściwego ze względu na miejsce zamieszkania dziecka.

Należy zawsze podać imię i nazwisko dziecka i adres jego pobytu. Tylko w takim wypadku sąd może skutecznie pomóc, m.in. poprzez wysłanie do rodziny kuratora na wywiad.

*Załącznik nr 5 do Standardów Ochrony Małoletnich
w Liturgicznej Służbie Ołtarza Diecezji Tarnowskiej*

REJESTR INTERWENCJI

Lp.	Data interwencji	Imię i nazwisko małoletniego wobec którego podjęto interwencję	Imię i nazwisko osoby podejmującej interwencję	Karta interwencji z dnia
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				
11.				
12.				

*Załącznik nr 6 do Standardów Ochrony Małoletnich
w Liturgicznej Służbie Ołtarza Diecezji Tarnowskiej*

ANKIETA MONITORUJĄCA POZIOM REALIZACJI STANDARDÓW

Lp.	Odpowiedz na poniższe pytania	Tak	Nie
1.	Czy znasz Standardy Ochrony Małoletnich obowiązujące w Liturgicznej Służbie Ołtarza Diecezji Tarnowskiej?		
2.	Czy znasz treść dokumentu „Standardy Ochrony Małoletnich” w Liturgicznej Służbie Ołtarza Diecezji Tarnowskiej?		
3.	Czy uważasz, że potrafisz rozpoznać syndromy krzywdzonego małoletniego?		
4.	Czy wiesz w jaki sposób zareagować na symptomy krzywdzenia małoletniego?		
5.	Czy zaobserwowałeś naruszenie zasad określonych w Standardach?		
6.	Czy masz uwagi/sugestie/przemyślenia związane z funkcjonującymi w Liturgicznej Służbie Ołtarza Diecezji Tarnowskiej „Standardami Ochrony Małoletnich”? (Jeżeli TAK, opisz je w tabeli poniżej.)		
7.	Czy jakieś działanie związane z przyjęciem Standardów jest odbierane jako trudne lub niechętnie podchodzisz do jego realizacji z innych powodów?		

Jeśli na któreś z pytań w ankiecie monitoring standardów odpowiedziałś/-łaś
TAK, ...

NAPISZ: Jakie zasady zostały naruszone

NAPISZ: Jakie działania podjąłeś/ęłaś?

NAPISZ: Czy masz jakieś sugestie lub propozycję poprawy obowiązujących Standardów?

Data sporządzenia ankiety:

*Załącznik nr 7 do Standardów Ochrony Małoletnich
w Liturgicznej Służbie Ołtarza Diecezji Tarnowskiej*

.....
(imię i nazwisko)

.....
(miejsowość, data)

**OŚWIADCZENIE O ZAPOZNANIU SIĘ
ZE STANDARDAMI OCHRONY MAŁOLETNIICH OBOWIĄZUJĄCYMI
W LITURGICZNEJ SŁUŻBIE OŁTARZA DIECEZJI TARNOWSKIEJ**

Oświadczam, że zapoznałam/em się ze „Standardami Ochrony Małoletnich” obowiązującymi w Liturgiczna Służba Ołtarza Diecezji Tarnowskiej i zobowiązuję się do ich stosowania.

.....
(czytelny podpis)